

# Sörmlands program för utveckling av besöksnäringen 2025 till 2035

Region Sörmland

HRU Region Sörmland | Repslagaregatan 19, 611 88 Nyköping



# Innehållsförteckning

<b>Inledning</b>	<b>2</b>
Syfte	3
Process för framtagande	3
Besöksnäringen i siffror	4
<b>Sörmlands modell för utveckling av besöksnäringen</b>	<b>5</b>
Upplev Sörmland!	5
Hållbarhet som genomsyrar utvecklingsarbetet	6
<b>Temaområden för fler besöksanledningar</b>	<b>7</b>
Natur	7
Kultur	8
Mat och dryck	9
<b>Insatsområden som stärker utvecklingen</b>	<b>10</b>
Resa och tillgänglighet	10
Säsong och evenemang	11
Innovation och utveckling	12
Marknad och kommunikation	13
Kunskap och data	14
<b>Genomförande och roller</b>	<b>15</b>
Samarbete	15
Rollfördelning	15
Uppföljning och utvärdering	16
<b>Bilaga</b>	<b>17</b>
Indikatormetod	17

# Inledning

Sörmlands besöksnäring har en stor betydelse för länets välmående, jämlikhet och hållbara utveckling. Besöksnäringen bidrar till ett brett utbud av upplevelser och service som i många fall främjar fysisk aktivitet och sociala mötespunkter. Den skapar och stärker länets attraktivitet och bidrar till att människor vill besöka, bosätta sig och starta företag i länets kommuner. Näringen sysselsätter, i högre utsträckning än övrig tjänstesektor och näringsliv, personer som är kvinnor, unga och har utländsk bakgrund. Den bidrar därmed till en högre mångfald på arbetsmarknaden och är en viktig ingångsport till arbetslivet.

Besöksnäringen har en betydande roll i att visa hänsyn till och stärka natur- och kulturmiljöer samt främja en cirkulär och hållbar ekonomi som bygger på tjänster och upplevelser snarare än masskonsumtion. Det geografiska läget med närheten till Östergötland, Mälardalen och inte minst Stockholm skapar även besöksanledningar för idrotts- och affärsturism vilket inte sällan ger påtagliga mervärden för andra lokala besöksmål.

Det ligger därmed i linje med Sörmlands regionala utvecklingsstrategi och flera av strategins prioriterade inriktningar att fortsatt stärka länets besöksnäring. Det är även viktigt att stötta näringens kapacitet att följa och leda den hållbara utvecklingen i enlighet med vad den regionala utvecklingsstrategin försöker åstadkomma.

Besöksnäringen skiljer sig från många andra näringar då den präglas av många små och olika typer av branscher och aktörer där ingen ensam äger hela erbjudandet. Näringen är därför beroende av att samarbeta över flera olika aktörsgränser och hitta gemensamma riktningar för att destinationsutvecklingen ska fungera väl.

## Syfte

Sörmlands besöksnäringens program syftar till att skapa förutsättningar för att kraftsamla kring olika insatser som ska främja både besöksnäringens och regionens hållbara utveckling.

Region Sörmland har tagit fram ett regionalt besöksnäringens program som:

- är styrande för Region Sörmlands arbete för att skapa goda förutsättningar för Sörmland som plats och för besöksnäringen som näring.
- ska ge stöd i beslutsfattandet och det dagliga arbetet på den regionala nivån.
- är rådgivande till länets kommuner i deras kommunala besöksnäringens strategier för att vi gemensamt ska kunna kraftsamla inom framtagna prioriteringar.
- ska skapa samsyn och samla besöksnäring och berörda aktörer runt strategiska vägval och en gemensam inriktning för framtiden.

## Process för framtagande


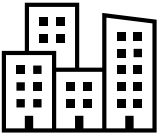
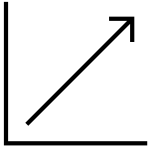
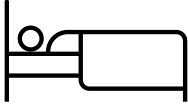
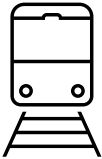
Processen som ligger bakom programmet har präglats av ett brett engagemang där representanter från offentlig sektor, näringsliv och civilsamhälle gemensamt arbetat med olika frågeställningar. Därtill har forskning, kunskapsunderlag samt andra nationella, regionala och lokala strategier och riktlinjer format arbetet. Följande är ett axplock av de olika insatser och underlag som ligger till grund för Sörmlands besöksnäringens program:

- Den regionala utvecklingsstrategins prioriterade inriktningar och Strukturbild Sörmland
- Sörmlands näringslivsstrategi
- Workshops under framtagandet av besöksnäringens programmet
- Underlag från Visit Sweden och Tillväxtverket
- Prioriterade områden från Svensk Turism
- Tidigare och pågående regionalt arbete för besöksnäringen
- Forskning från bland annat turismforskningscentrumet Etour

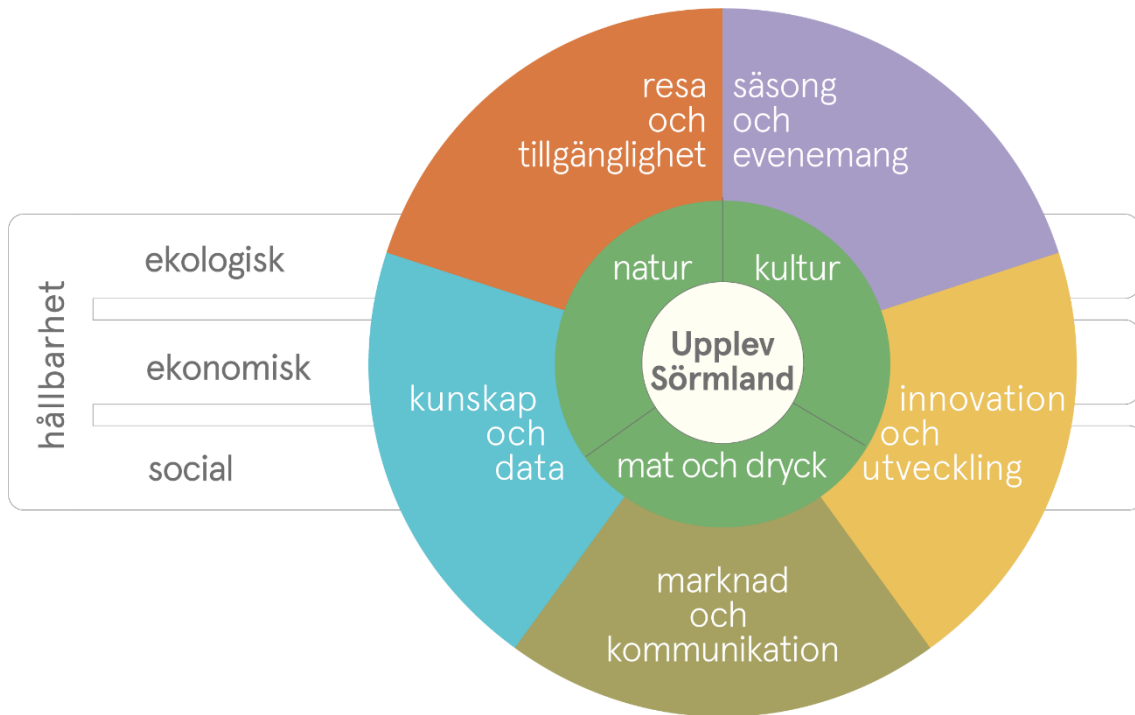
## Besöksnäringen i siffror

Sedan början av 2000-talet har besöksnäringen i Sörmland haft en stadig utveckling, fram till utbrottet av covid-19-pandemin under våren 2020. Efter några tuffa år har näringen börjat återhämta sig och siffrorna är återigen tillbaka på den nivå som var innan pandemin samtidigt som näringen är känslig för konjunktursvängningar.

Utvecklingen under det senaste decenniet har framför allt varit stark inom både exportvärde, det vill säga värdet av utländska besökares konsumtion i Sverige, men också andelen personer som är sysselsatta inom näringen. Gästnätter är en indikator att följa när det gäller antalet besökare och under 2023 stod svenska besökare för 89 procent och utländska besökare för 11 procent av andelen gästnätter. Sörmland är särskilt attraktivt för tyska besökare som står för 35 procent av de utländska gästnätterna. Därefter är det främst våra nordiska grannländer som besöker Sörmland. En annan indikator att följa är stanntider, det vill säga hur många gästnätter som varje resa genererar. Ett värde högre än 1 innebär fler gästnätter än resor och ett värde lägre än 1 indikerar fler resor än gästnätter. I jämförelse med närliggande regioner har besöksnäringen i Sörmland kortare stanntid.

 <p>3352 helårssysselsatta</p>	 <p>1092 arbetsställen</p>
 <p>4 miljarder kronor i turismekonomisk omsättning</p>	 <p>1 180 641 gästnätter i kommersiella boenden</p>
 <p>0,22 nätter i stanntid – antalet gästnätter varje resa genererar</p>	

# Sörmlands modell för utveckling av besöksnäringen



För att vägleda utvecklingsarbetet inom besöksnäringen har en modell tagits fram som lyfter de områden och perspektiv som Sörmlands besöksnäringens program ska fokusera på. Region Sörmland genomför det regionala besöksnäringens programmet med upplevelser som den centrala kärnan. Därefter lyfts tre temaområden för programmet: natur, kultur samt mat och dryck för att skapa fler besöksanledningar och få besökare att stanna längre. Modellen lyfter slutligen fem insatsområden som anses särskilt viktiga att arbeta med för att utveckla Sörmlands besöksnäring mot dess vision. Hållbarhet synliggörs som en förutsättning som ska genomsyra hela programmet och alla dess insatser.

## Upplev Sörmland!

*Upplevelsen är det centrala i Sörmlands besöksnäring. Den har förmåga att tillföra mening och betydelse till en plats och skapar en känsla av gemenskap och tillhörighet för såväl invånare som besökare.*

I Sörmland prioriterar vi upplevelser eftersom meningsfulla och engagerande upplevelser är en möjlighet för boende att knyta starkare band till sin närmiljö. Lokala

festivaler, marknader, idrottsevenemang, föreställningar och konserter främjar samhörighet och stolthet över platsen. Evenemangen ger invånarna tillfällen att samlas, interagera och stärka sociala nätverk, vilket i sin tur förbättrar livskvaliteten och ökar platsens attraktivitet. För att säkerställa en inkluderande och tillgänglig besöksnäring behöver aktiviteter för olika plånböcker och behov främjas och synliggöras. Upplevelser är också prioriterade eftersom de är centrala för att skapa minnesvärda och unika besök. Platserna i Sörmland särskiljer sig genom sina specifika natur- och kulturupplevelser, evenemang och erbjudanden. Upplevelser som att utforska historiska platser, delta i lokala traditioner och njuta av lokal mat och dryck ger besökaren en djupare förståelse och uppskattning för Sörmland som destination. I Sörmland skapar vi gemenskap och minnen genom upplevelser.

## Hållbarhet som genomsyrar utvecklingsarbetet

Ett mer hållbart Sörmland är en förutsättning för allas vår överlevnad och för att Sörmland och dess platser ska vara attraktiva att besöka och bo på, nu och i framtiden. Det är därför viktigt att hållbarhet genomsyrar allt utvecklingsarbete och blir prioriterat och synligt hos alla aktörer. Hållbarhet är idag ett ledande konkurrensmedel inom besöksnäringen och avgörande för långsiktig framgång.

Besöksnäringens program för Sörmland är utformat för att både minimera de negativa konsekvenserna och maximera de positiva effekterna som turism och besöksnäring har på samhället utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Avgörande för att fånga hållbarhetsperspektivet är att beakta samtliga tre komponenter inom hållbarhet, det vill säga ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. För besöksnäringen handlar det till exempel om att stärka den lokala ekonomin genom att främja lokal samverkan, att stärka befolkningens hälsa genom att uppmuntra till fysisk aktivitet, samt att främja den biologiska mångfalden på de platser som besöksnäringen verkar.

Besöksnäringens program behöver även vara medveten om och kunna hantera omvärldsfaktorer som påverkar dess intressenter och förmågan att bedriva arbetet framåt. Med rådande klimatförändringar och ökad risk för olika typer av kriser är det extra betydande att skapa en stark resiliens inom besöksnäringen.

# Temaområden för fler besöksanledningar

Tre tematiska områden har identifierats som centrala när det gäller upplevelseutveckling för att skapa fler besöksanledningar och få besökare att stanna längre: natur, kultur samt mat och dryck.

Region Sörmlands utvecklingsarbete och valda tematiska områden fångar upp länets styrkor för att utveckla länets spets samt skapa fler profilerade platser och besöksanledningar. Det är ett gemensamt arbete att utveckla de tematiska områdena, men i programmet lyfts regionens ställningstagande och åtagande fram.

## Natur

Sörmland har varierande naturmiljöer med stora möjligheter till naturupplevelser året runt i miljöer som till exempel havskust och skärgård, skog och sjö. Naturturism som sektor spelar en viktig roll för att möjliggöra för fler att vistas i naturen på ett tryggt sätt. Det finns tillgång till mycket bra förutsättningar för friluftsliv i länet så som vandringsleden Sörmlandsleden och naturreservat som Stendörren. Frågor kopplat till att tillgodose en god tillgång till service för besökare, samverkan med markägare och att minimera och förebygga slitage och störningar på naturen vid högt besöksstryck utgör viktiga aspekter av att skapa långsiktigt hållbara naturturismupplevelser och hållbart friluftsliv.

Att arbeta med att utveckla service kopplat till viktiga punkter för friluftsliv och naturvistelse, kvalitetssäkring av rekreativa leder och att sprida kunskap om allemansrätten kan bidra till att skapa hållbara upplevelser i naturen.

Rekreativa leder kan bidra till förbättrad folkhälsa och goda levnadsvanor genom att skapa möjligheter till rörelse och aktivitet i naturen samt bidra till en stärkt lokalekonomi genom att skapa affärsmöjligheter kopplat till besök längs med leden. Det finns även potential och angelägenhet i att tillgängliggöra naturupplevelser till fler och nya målgrupper i befolkningen. Arbete med utveckling och förvaltning av leder sätter ett stort krav på samordning mellan aktörer för att skapa en sömlös och attraktiv upplevelse för besökaren.



Region Sörmland ska:

- arbeta för att samordna och uppnå synergieffekter i utvecklingen av rekreativa leder för vandring, cykel och paddling i länet för att möjliggöra tillgängliga, attraktiva och hållbara aktiviteter och upplevelser i naturen.
- ta en aktiv roll för samordning och utveckling av vandringsleder i länet tillsammans med kommunerna, Länsstyrelsen, föreningen Sörmlandsleden och andra relevanta aktörer, med utgångspunkt i det nationella ramverket för vandringsleder.
- vara drivande i utvecklingen av turismcykelleden Näckrosleden, som Region Sörmland är ledhuvudman för. Detta ska ske tillsammans med kommunerna och bidra till att stärka näringslivet med koppling till cykling.

## Kultur

Sörmland har ett rikt och varierat kulturliv som består av kulturföretag, kulturföreningar, enskilda kulturskapare och offentliga aktörer. Kultursektorns aktörer kännetecknas av engagemang, nyfikenhet och innovation och motiveras ofta av andra värden än ekonomiska intressen. Detta påverkar såväl innehåll som sättet att driva verksamhet på.

Kultur är av betydelse för samhällsbyggandet. En kulturdriven samhällsutveckling, i stad och på landsbygder, kan skapa förutsättningar och möjligheter för attraktivitet, meningsfullhet, boende och tillgänglighet till samhällsfunktioner. På så sätt blir kultur en möjlighet för både invånare och besökare. Region Sörmlands vision för kultur är att kulturen och konsten är en självklar del av alla människors liv. Detta bidrar till såväl länets utveckling som individens bildning och livskvalitet.

Länets kulturhistoria i form av bland annat slott och herresäten är unika och starka reseanledningar.

Med koppling till den fysiska planeringen, behövs fortsatt arbete med hur kulturmiljöerna kan bevaras, användas och utvecklas. Kulturturism handlar om att besökaren får upptäcka, konsumera och uppleva den lokala livsstilen, traditionen och kulturen. Reseanledningen handlar helt eller delvis om att få djupare kunskap om

Sverige som kulturland.

Region Sörmland ska:

- verka för kulturdriven platsutveckling och utveckling av besöksmål genom samverkan med länets kommuner, besöksnäringens företag och civilsamhälle.
- främja och skapa förutsättningar för att kulturella och kreativa branscher ska kunna vara en relevant del av besöksnäringen i Sörmland.
- värna om och verka för att tillgängliggöra och synliggöra kulturarv och kulturliv i länet, för såväl boende som besökare.

## Mat och dryck

Upplevelser som är baserade på mat och dryck är en viktig attraktionskraft inom besöksnäringen och lockar besökare till länet. Besöksmål sträcker sig från besök på gårdsbutiker eller producenter av lokala råvaror till lokala matmarknader och restauranger.

I den regionala livsmedelsstrategin utgör sörmländsk matidentitet ett av fem prioriterade områden. Sörmland är känt för fina råvaror och inom länet finns många duktiga producenter och förädlingsföretag som tillverkar produkter i världsklass, liksom många duktiga kockar och matkreatörer. Det finns även goda möjligheter att lyfta in andra smaker i den sörmländska paletten: de nya maträtter som utrikesfödda och nysvenskar tar med sig in i länet från olika delar av världen innebär fantastiska möjligheter att utveckla den traditionella maten i nya riktningar.

Utöver att spela en stor roll inom besöksnäringen har utvecklingen av mat och dryck en viktig roll och potential att spela för andra regionala behov. Viktiga beröringspunkter handlar bland annat om ökad lokal/inhemsk livsmedelsproduktion, klimatsmart produktion och konsumtion samt kunskap om mat, livsmedelsproduktion och folkhälsa.

Region Sörmland ska:

- ta en ledande roll i att säkerställa en god samordning av såväl strategiska inriktningar som initiativ och aktiviteter inom mat och dryck.
- växla upp arbetet med att inkludera en större mångfald avseende såväl besökare som företagare och därmed verka för ökad samhörighet och representation inom den sörmländska matidentiteten.
- verka för att öka matturismen samt stärka det regionala varumärkesarbetet kring mat och dryck.

## Insatsområden som stärker utvecklingen

Insatsområdena är identifierade i dialoger med kommuner, besöksnäringens företag och destinationsbolag. Dessa stärker våra temaområden och pekar ut riktningar för insatser. Insatserna behöver samspela och är ömsesidigt beroende av varandra för att nå önskad utveckling. De fem insatsområdena är:

- Resa och tillgänglighet
- Säsong och evenemang
- Innovation och utveckling
- Marknad och kommunikation
- Kunskap och data

Målbilderna som visas under respektive insatsområde nedan har tidsperspektivet 2035. De är relativt brett utformade, kvalitativa och visar på riktning eller önskad ambition.

### Resa och tillgänglighet

*Målbild: Sörmland har ett sammanlänkat och hållbart transportsystem, där resan inom och till länet är en attraktiv och integrerad del av besöksupplevelsen.*

För att Sörmland fortsatt ska vara konkurrenskraftig som destination och plats är det avgörande med en god tillgänglighet med hållbara färdmedel till besöksnäringens olika besöksmål. Ett ökat utbud av och bättre förutsättningar för hållbart resande kommer även öka tillgängligheten för fler målgrupper och bidra till en mer inkluderande besöksnäring. Ett mer hållbart resande innefattar en förflyttning från energiintensiva

färdmedel, så som bil och flyg, till energieffektiva och aktiva färdmedel som kollektivtrafik och cykling. Även drivmedlet spelar en viktig roll där fossila drivmedel behöver fasas ut till förmån för förnybara drivmedel.

Regionala och kommunala utvecklingsaktörer, inte minst Region Sörmland i sin roll som kollektivtrafikmyndighet, har ett viktigt ansvar i att säkerställa att besöksnäringens intressen tillgodoses vid utformningen av ett hållbart transportsystem. För Sörmland är det särskilt viktigt med en stark samverkan mellan regionen och kommunerna då aktörerna har ett gemensamt ägande av kollektivtrafiken. Kommunala utvecklingsaktörer har en viktig roll i att främja attraktiva och tillgängliga miljöer för besöksnäringen. Även besöksnäringen har en betydande roll i att tillgängliggöra hållbara resor för sina besökare, framför allt genom att inkludera resan som en del av den upplevelse som erbjuds.

#### **Utifrån insatsområdets målbild och Sörmlands förutsättningar har följande strategiska insatser identifierats:**

- Öka samarbetet mellan olika aktörer och verka för att besöksnäringen blir en integrerad del av samhällsplaneringen, särskilt i transport-, kollektivtrafik- och översiktsplanering.
- Utveckla och förbättra noder med tillgång till service för besökaren där byte mellan kollektivtrafik och andra färdmedel, inklusive vandring, cykling och paddling, är möjligt.
- Genomföra riktade insatser till besökare som ökar deras vilja att göra hållbara resval och utveckla nya alternativ eller hjälpmedel tillsammans med intressenter inom besöksnäringen.

## Säsong och evenemang

*Målbild: Sörmland erbjuder attraktiva och hållbara evenemang som skapas i nära samverkan mellan aktörer och branscher, året om*

Den relativt korta sommarsäsongen är väldigt viktig för länets näringsliv. För att få mer ekonomiskt och socialt hållbara destinationer är det betydelsefullt att säsongen kan utökas till andra delar av året genom förlängd säsong eller fler säsonger. Detta behöver ske utan att den miljömässiga hållbarheten försämras samtidigt som den ekonomiska och sociala hållbarheten förbättras.

Evenemang skapar uppmärksamhet för länet och stolthet för dess invånare. Sörmland har en rik bredd av evenemang, alltifrån matmarknader, och motorträffar till stora natur- och kulturupplevelser och idrottsevenemang. Från mässor och konserter till breddidrott som årligen lockar miljontals besökare inom och till Sörmland. Betydelsen av att attrahera nationella och internationella möten och evenemang är stor. Förutom de besök som den primära reseanledningen innebär så skapar evenemang spridningseffekter som genererar arbetstillfällen, hotellövernattningar, restaurangbesök och handel.

Evenemangen sker under hela året vilket bidrar till ett jämnare besöksflöde och intäkter hos besöksnäringen. Även föreningslivet stärks, då detta ofta ges både finansierings- och marknadsföringsmöjligheter i samband med evenemanget. Evenemang medför positiva sociala effekter för både civilsamhälle och lokalbefolkning. Dessutom kan evenemang generera intäkter till företag, och positionering av platser. De har därmed potential att öka platsers attraktivitet.

**Utifrån insatsområdets målbild och Sörmlands förutsättningar har följande strategiska insatser identifierats:**

- Skapa och underhålla tematiska och geografiska nätverk i syfte att bidra till företagens utveckling och för att främja samarbete och paketering kring evenemang mellan företag, civilsamhälle och det offentliga.
- Synliggör och tillgängliggör upplevelser och platser i samband med evenemang av regional karaktär samt främja hållbart resande kopplat till evenemangen.
- Underlätta för entreprenörer, civilsamhälle och andra aktörer att attrahera, skapa och driva hållbara evenemang som ger förlängd eller fler säsonger.

## Innovation och utveckling

*Målbild: Besöksnäringen i Sörmland är i framkant genom innovativa lösningar som bidrar till att skapa minnesvärda upplevelser.*

Tankarna och perspektiven på innovation är många och det är lätt att fastna i teoretiska diskussioner om vad som räknas som innovation – och vad som inte gör det. Förenklat går det att säga att innovation handlar om att skapa något nytt som skapar värde.

Innovation inom turism och besöksnäring handlar om ett brett perspektiv som inte bara innebär att utveckla ny teknik eller nya produkter utan också om att utveckla nya kundvärden.

Möjligheter för innovation i besöksnäringen finns bland annat inom områden som omställning till hållbar produktion och konsumtion, digitalisering och ett ökat intresse för naturturism och besök i glesa miljöer.

Det är viktigt att minska avståndet mellan forskning, företag och det offentliga för att möjliggöra utveckling. Besöksnäringen är dessutom ofta svagt integrerad i det företagsfrämjande systemet.

**Utifrån insatsområdets målbild och Sörmlands förutsättningar har följande strategiska insatser identifierats:**

- Främja innovationer som är till nytta för boende, besökare och näringslivet.
- Samordna och effektivisera det offentliga stöttet av besöksnäringen genom det företagsfrämjande systemet.
- Stärka och stötta utvecklingen av nya företag och befintliga företag som vill utvecklas.

## Marknad och kommunikation

*Målbild: Sörmland är en destination där variationen och paketeringen av besöksmål lockar såväl lokalbefolkning som nationella och internationella besökare.*

Besöksnäringen i Sörmland består av många olika parter som kommunicerar i egna kanaler. Det är viktigt att det skapas samsyn och utvecklingskraft kring tematik och budskap för Sörmland med koppling till destinationernas unika värden och kommunala platsvarumärken. Utifrån denna samsyn kan lokala aktörer ytterligare förstärka det som är relevant och starkt i deras närområde.

Upplevelserna finns, men det krävs både starkare samverkan och nya samarbetsformer för att skapa attraktiva helhetslösningar med transport, boende, upplevelser och mat. Det är viktigt att samverkan sker utifrån behov och destinationer i länet.

Digitala möjligheter behöver tillvaratas, dels för att möta besökaren där den befinner sig med mer kostnadseffektiva lösningar, dels för att främja dialog och samverkan. Med utgångspunkt i arbetet för en hållbar utveckling och miljö väljer regionen i första hand att främja besök från närområdet i Sverige samt utvalda marknader i Europa utifrån devisen ju kortare resväg desto mindre koldioxidutsläpp. Prioriteringen i respektive marknad kommer att baseras utifrån teman och målgrupper.

**Utifrån insatsområdets målbild och Sörmlands förutsättningar har följande strategiska insatser identifierats:**

- Ta fram och driva tematisk och målgruppsanpassad marknadsföring utifrån temaområden samt reseanledningar och andra drivkrafter.
- Utveckling av plattformen Visit Sörmland och lokala Visit-kanaler för att marknadsföra Sörmland som besöksmål, såväl nationellt som internationellt.
- Stärka och stötta utvecklingen av upplevelser och reseanledningar för nationella och internationella besökare.
- Driva samarbetsprojekt mellan offentliga och privata aktörer samt civilsamhället för att stärka Sörmland inom tematiska områden eller strategiska riktningar.

## Kunskap och data

*Målbild: Besöksnäringen i Sörmland har en starkt roll i samhällsutvecklingen med hjälp av kunskapsbaserade underlag och relevant data.*

Besöksnäringen utgörs ofta av entreprenörer med vitt skilda verksamheter men som samlas under samma möjligheter eller utmaningar. Genom att identifiera olika hinder eller möjligheter kan Sörmland genom påverkan, kunskap eller projekt ta nästa steg i samhällsutvecklingen.

För att näringen ska kunna möta både dagens och framtidens utmaningar krävs ständig kunskapsutveckling. I detta blir de individer som arbetar eller utbildar sig till att arbeta inom besöksnäringen en viktig resurs vars kompetensutveckling bör prioriteras.

Regionala och kommunala utvecklingsaktörer har en betydande roll för näringens kompetens och kunskapsutveckling, bland annat genom att se till att statistik, fakta och kunskap samlas in, analyseras, samt sprids vidare till de aktörer som berörs. Detta ger ett bättre underlag till branschen, men även till beslutsfattare. Underlagen är viktiga då besöksnäringen tenderar att hamna mellan olika politikområden.

**Utifrån insatsområdets målbild och Sörmlands förutsättningar har följande strategiska insatser identifierats:**

- Utveckling av branschforum med inriktning på kompetensförsörjning för besöksnäringen i syfte att stärka dialogen mellan arbetsgivare, offentliga aktörer, branschorganisationer och utbildare.
- Kunskapsinsatser för att öka professionaliseringen och kompetensnivån brett inom besöksnäringen. Från entreprenörskap och hållbarhet till digitalisering och innovation.

- Insamling, sammanställning och delning av statistik och data på länsövergripande nivå.

## Genomförande och roller

Tema- och insatsområden kommer att behöva brytas ner på olika nivåer för att identifiera vilka aktörer som gör vad. Till besöksnäringens program kommer Region Sörmland därför att koppla årliga handlingsplaner som beskriver vilka aktiviteter som behöver utföras för att sträva mot de olika insats- och temaområdena. Inom vissa insatser krävs det partnerskap eller att olika aktörer bidrar med personella och/eller finansiella resurser. Ingen kan göra allt, men alla kan göra något.

### Samarbete

Region Sörmland ska främja samarbete mellan olika delar av besöksnäringen för att stärka länets samlade erbjudande. För det krävs nätverk och partnerskap med andra aktörer, såsom kommuner, näringsliv och ideella organisationer. Ibland behöver samtliga kommuner vara med och ibland krävs det att samarbetet sker i mindre geografiska områden. Genomförandet av besöksnäringens program ska dra nytta av relevanta pågående processer och samarbeten.

Det är även viktigt att samarbeten sker över länsgränserna och att Region Sörmland fortsatt samverkar med övriga regioner inom bland annat Östra Mellansverige, men också med den nationella nivån som till exempel Visit Sweden och Tillväxtverket.

Samarbetet sker framförallt utifrån de prioriterade tema- och insatsområdena.

### Rollfördelning

Region Sörmland och länets kommuner har båda centrala roller i detta arbete och behöver därför samarbeta och koordinera sina insatser på ett strukturerat sätt för att nå gemensamma mål. Region Sörmland avsätter varje år medel för att kunna arbeta med genomförandet av det regionala besöksnäringens program. Regionen ska även utforska möjligheter till finansiering från både statliga myndigheter och EU-fonder.

**Den regionala nivån** som främst representeras av Region Sörmland samordnar och är en strategisk funktion för besöksnäringens frågor. Organisationen arbetar för att



besöksnäringen lyfts i andra regionala strategier där turismfrågor bör involveras tematiskt, läns- och kommunöverskridande. Det ligger även på den regionala nivån att skapa mötesplatser för aktörerna där samarbeten och utveckling sker, samt stödja redan befintliga nätverk. Vissa områden inom programmet kommer Region Sörmland själv att agera inom och inom vissa områden kommer regionen att upphandla eller initiera projekt som andra aktörer kan driva.

**Kommunerna** verkar både strategiskt och operativt gentemot eller tillsammans med näringsliv och civilsamhälle. Från utvecklingsprojekt, besöksservice, finansiering och investeringar till marknad och kommunikation. Det sker inom kommunen och över kommungränserna vid olika mötesplatser för samarbete.

**Företagen och civilsamhället** är de som främst skapar och utvecklar reseanledningar och upplevelser. De arbetar tematiskt i sina organisationer och tillsammans med andra relevanta aktörer kring hållbara aktiviteter. De medverkar också aktivt vid de insatser som erbjuds på kommunal och regional nivå som gynnar både den enskilde organisationen och destinationen som helhet.

## Uppföljning och utvärdering

Besöksnäringens programmet tar sikte mot 2035 för att skapa långsiktiga förutsättningar för det gemensamma arbetet med att stärka besöksnäringens roll i samhällsutvecklingen och för Sörmland som plats och besöksmål. Programmet kommer att utvärderas efter halva genomförandeperioden för att säkerställa att utpekade insatsområden fortfarande är aktuella, vid detta tillfälle finns även en möjlighet att anpassa programmet utifrån utvärderingen.

Målbilderna som har tagits fram inom respektive insatsområde visar på en önskad viljeriktning. Det är dessa mål som står i fokus i uppföljningen av besöksnäringens programmet.

Utvecklingen av besöksnäringen kommer att följas genom de indikatorer som finns med i avsnittet kring ”Besöksnäringen i siffror. Det är också viktigt att titta på nya typer av nyckeltal för att vi ska kunna se en förflyttning i hur vi ser på besöksnäringen som en drivkraft i samhällsutvecklingen och dess betydelse för platsen.

Utöver insamlande av data från officiella databaser ska attityd- och målgruppsanalyser genomföras och resultatet användas som underlag för utredning, uppföljning och vidareutveckling av regionala insatser.

## Bilaga

### Indikatormetod

#### **Antalet sysselsatta**

Visar antalet novembersysselsatta i dagbefolkningen. Det senaste årets data är hämtat från SCB:s Befolkningens arbetsmarknadsstatus, BAS.

Urvalet har gjorts efter SNI-koder där besöksnäringens andel har viktats baserat på turistkronan.

#### **Turismekonomisk omsättning**

Visar nettoomsättning för företag verksamma inom de SNI-koder som använts för att avgränsa besöksnäring. Med nettoomsättning avses intäkter från företagens huvudsakliga rörelse för sålda varor och utförda tjänster. Den nettoomsättning som publiceras är exklusive punktskatter och samt justerad för merchanting (d.v.s. intäkter från varor som såväl tillverkas/köps som säljs utomlands utan att passera rikets gränser har räknats bort). Data hämtas från SCB företagsregister

#### **Antalet arbetsställen**

Statistiken visar antalet arbetsställen inom de SNI-koder som här definierar besöksnäring.

Statiken omfattar samtliga företagsformer och rymmer även verksamheter som har sitt huvudkontor utanför länet. Data är hämtad från SCBs företagsregister.

#### **Gäsnätter**

Avser totalt antal gästnätter i hotell, stugbyar, vandrarhem, campingar, förmedlade privata stugor och lägenheter. Uppgifter har hämtats från SCB och Tillväxtverkets officiella gästnattsstatistik.

### **Stanntid**

Diagrammet visar relationen mellan antalet resor och antalet gästnätter. Värdet beskriver hur många gästnätter som varje resa ”genererar”. Ett värde högre än 1 innebär fler gästnätter än resor (tolkas som längre stanntid) och ett värde lägre än 1 indikerar fler resor än gästnätter (tolkas som kortare stanntid). Data hämtas från Tillväxtverkets undersökning ”Svenskars resande” samt från inkvarteringsstatistiken. Måttet är av störst värde att följa över tid – och bör först och främst ses som en trend.